

**Koncepcia nadobúdania zbierkových predmetov
Kysuckého múzea
Stratégia akvizičnej činnosti
r. 2023-2024**

1. ÚVOD

V zmysle čl. 2, bod 1 Zriaďovacej listiny Kysuckého múzea je poslaním múzea na základe prieskumu a vedeckého výskumu cieľavedome zhromažďovať, ochraňovať, vedecky a odborne zhodnocovať a spracovávať hmotné dokumenty so zameraním na múzejnú dokumentáciu vývoja prírody a spoločnosti, vedy a techniky, kultúry a umenia s osobitným zreteľom na územie regiónu Kysuce. Tie má sprístupňovať verejnosti a využívať vo verejnom záujme. Zároveň je špecializovaným múzeom s celoslovenskou pôsobnosťou pre oblasť múzejnej dokumentácie vývoja lesných železníc na Slovensku, zhromažďuje, ochraňuje a odborne spracováva hmotné doklady o vývoji lesných železníc (čl. 2, bod 2).

Z hľadiska zamerania je Kysucké múzeum, ktoré spravuje expozície Múzeum Čadca, Múzeum kysuckej dediny vo Vychylovke, Historickú lesnú úvratňovú železnicu, Kaštieľ Radoľa a Vlastivedné múzeum v Krásne nad Kysucou, špecializované regionálne kultúrne zariadenie, ktorého zriaďovateľom je Žilinský samosprávny kraj.

V súlade so Zákonom č. 206/2009 o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene Zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa Výnosu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky z 10. augusta 2015č. MK-2544/2015-110/11648 (ďalej len výnos) o podrobnostiach vykonávania základných odborných činností v múzeách a v galériách a o evidencii predmetov kultúrnej hodnoty, ako aj v súlade s čl. 2, bod 4 Zriaďovacej listiny Kysucké múzeum na základe vedeckých a múzejných výskumov buduje zbierkový fond hmotných dokumentov o prírode a spoločnosti, ktoré tvoria súčasť kultúrneho dedičstva.

2. SPÔSOB AKVIZÍCIE

Predmetom akvizície Kysuckého múzea sú hmotné doklady o vývoji prírody a spoločnosti, vedy a techniky, kultúry a umenia regiónu Kysúc, ako aj materiály zo zaniknutých lesných železníc na Slovensku.

Proces akvizície, teda nadobúdania zbierkových predmetov vychádza z platnej legislatívy. Podľa § 9, bodu 6 Zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, múzeum nadobúda predmety kultúrnej hodnoty ako zbierkové predmety kúpou, darom, vlastným výskumom, prevodom správy, zámenou s iným múzeom alebo galériou.

Na akvizičnom procese sa podieľajú odborní pracovníci – kurátori, ktorí predkladajú návrhy na zaradenie predmetov kultúrnej hodnoty do zbierkového fondu múzea Komisii na tvorbu zbierok Kysuckého múzea, ktorá je poradným orgánom štatutárneho orgánu Kysuckého múzea. Komisia okrem členov z Kysuckého múzea (predsedu, tajomníka) je zložená aj z odborných pracovníkov iných partnerských múzeí, čím sa zabezpečuje optimálne a nezávislé posúdenie predmetov kultúrnej hodnoty vstupujúcich do procesu akvizície, ktoré pri posudzovaní prechádzajú viacerými kritériami – najmä kvalitatívnymi (jedinečnosť predmetu, historickosť, autenticita, unikátnosť, nezastúpenosť vo fonde a pod.), ako aj kvantitatívnymi (početnosť, ucelený súbor), vedecko-výskumnými a materiálovo-technickými. Zasadanie komisie určuje Organizačný a rokovací poriadok Komisie na tvorbu zbierok Kysuckého múzea, pričom rozhodnutie komisie je len odporúčaním pre štatutára, ktorý je poslednou inšinciou v rozhodovacom procese, ktorý predmet kultúrnej hodnoty sa stane zbierkovým predmetom múzea.

Okrem zbierkových predmetov múzeum vedie prírastkovú knihu expozičných predmetov, teda predmetov, ktoré sa nestali zbierkovými (napr. z dôvodu analogického zastúpenia predmetov, horšiemu stavu a pod.), ale boli zaradené do pomocného fondu s účelom ich ďalšieho prezentačného využitia.

Pri akvizícii predmetov Kysucké múzeum musí dopredu myslieť na odborné uloženie nových akvizícií, ktoré po odbornom spracovaní v prvo a druhostupňovej evidencii a trvalom označení budú uložené ako zbierkové predmety do depozitára, ktorý sa nachádza vo Vlastivednom múzeu v Krásne nad Kysucou.

3. ZBIERKOVÝ FOND KYSUCKÉHO MÚZEA

Zbierkový fond sa delí na nasledujúce fondy:

Archeológia¹ (skr. A)

Etnografia¹ (skr. E)

História² (skr. H)

Príroda (skr. P)

Objekty ľudovej architektúry (skr. OĽA).

Na základe štatistického výkazu za rok 2022 Kysucké múzeum eviduje vo svojom fonde 27287 prírastkových čísiel, čo predstavuje 35107 kusov zbierkových predmetov.

Tabuľka č. 1: Prehľad zbierkového fondu Kysuckého múzea k 31. 12. 2022

	V knihe prírastkov zaevidované:		Skatalogizované:		Skatalogizované		Úbytok:	
	celkovo		celkovo		v danom roku		V danom roku	
Odbor:	prír. č.:	ks:	evid. č.:	ks:	evid. č.	ks	evid. č.:	ks:
Archeológia	3488	8564	3036	7878	543	565	2	2
História	11473	13367	11396	11958	694	719		
Etnografia	11619	12469	12894	13855	106	136		
Dejiny umenia								
Dejiny hudby								
Numizmatika								
Iné spoločenské vedy	19	19	19	19				
Dejiny techniky								
Geológia								
Mineralógia - petrografia	276	276	142	142				
Paleontológia								
Botanika	412	412	412	412				
Zoológia								
Antropológia								
Zbierky spolu	27287	35107	27899	34264	1343	1420	2	2

3.1 Zbierkový fond Archeológia

Fond Archeológia obsahuje predovšetkým keramický materiál, v podstatne menšej miere aj rôzne kovové, kamenné, sklenené alebo kostené predmety, kosti a časti kostier. Keramický materiál tvoria najmä jednotlivé črepy a niekoľko celých, rekonštruovaných nádob. Vzhľadom na menšiu veľkosť a ucelenosť fondu nebolo potrebné ho ďalej členiť.

3.1.1 Najvýznamnejšie zbierkové predmety

A 77 hrot zeleného oštetu s tuľajkou (doba železná, Lopusné pažite)

A 537 bronzová špirálka (doba železná, Ladonhora)

A 1333kostená plastika svätice (stredovek, Radol'a)

A 1335štitkový bronzový prsteň (stredovek, Radol'a)

A 1907zub mamuta (Krásno nad Kysucou)

A 1908zub mamuta (Turzovka)

A 2171strieborná minca (stredovek, Radol'a)

A 2180keramická misa (stredovek, Radol'a)

¹ Fond Etnografia sa ďalej vnútorne člení na fond etnografia I a etnografia II a je odborne spravovaný a budovaný tromi kurátormi.

² Fond História sa ďalej vnútorne člení na fond história I a história II a je odborne spravovaný a budovaný piatimi kurátormi.

A 2181 bronzová sekerka (doba bronzová, Horný Vadičov)
A 2185 keramický hrniec (stredovek, Radoľa)
Súbor nádob zo sídliska v Lopušných Pažitiach (doba železná):
A 459, A 460, A 461, A 462, A 463, A 464
Súbor nádob z lužického pohrebiska v Radoli (doba bronzová):
A 1079, A 1080, A 1081
Súbor bronzových ozdôb z lužického pohrebiska v Radoli (doba bronzová):
A 1068, A 1070, A 1071
Súbor nádob z lužického pohrebiska v Hornom Vadičove (doba bronzová):
A 1822, A 1824, A 1825, A 1827, A 1831, A 1839, A 1848, A 1853, A 1859, A 1870, A 1872, A 1880, A 1891,
A 1894, A 1903, A 1904

3.1.2 Stratégia akvizičnej činnosti

Zámerom kurátorky fondu Archeológia je dosiahnuť prevod nálezov z obhliadok Krajského Pamiatkového úradu na území Kysúc (konkrétne Radoľa, Malý Vreteň) do fondu Kysuckého múzea, resp. do majetku ŽSK s cieľom ich následného odborného spracovania.

3.2 Zberkový fond Etnografia I

K prioritným úlohám Kysuckého múzea patrí mapovanie a dokumentovanie ľudovej kultúry Kysúc za účelom napĺňania zberateľského poslania regionálneho múzea, ktoré sa úspešne podieľa na kultúrnom dianí nielen v regióne, ale i na Slovensku či v zahraničí.

3.2.1 Charakteristika 1. časti zberkového fondu Etnografia I

1. časť fondu je tematicky členená do dvanástich podfondov (Domácnosť, Ekraniká, Hračky, Hudobné nástroje, Knihy, Kuchyňa, Prútie, Ručná práca, Sakrálie, Spracovanie textilných vlákien, Umenie, Zvykoslovie) a obsahuje 6 617 zberkových predmetov dokumentujúcich materiálnu i duchovnú kultúru Kysúc, ktoré sú výsledkom vedecko-výskumnej činnosti odborných pracovníkov Kysuckého múzea. Zberkové predmety boli získané vlastným terénnym výskumom, kúpou či darom. Predmety sú uložené v depozitári múzea v Krásne nad Kysucou. Časť z nich je vyinštalovaná v jednotlivých vysunutých expozíciách múzea, najviac v objektoch Múzea kysuckej dediny Vychylovka.

3.2.1.1 Najvýznamnejšie zberkové predmety

Najväčšiu časť fondu Etnografia I tvoria sakrálné predmety. K najstarším a najvzácnejším predmetom patria kamenné plastiky Madony s dieťaťom z 1. polovice 19. storočia, Márie Magdalény a sv. Jána Nepomuckého z 2. polovice 19. storočia. Z drevených plastiek sú to dvaja polychrómovaní anjeli z Oltára Panny Márie zo Zborova nad Bystricou z 1. polovice 19. storočia. Hodnotné sú aj drevené polychrómované plastiky Madony s dieťaťom (2 ks) z 2. polovice 19. storočia, Panna Mária a sv. Ján Evanjelista z lokality Riečnica z 19. storočia. Pozoruhodná je Krížová cesta z roku 1998 od ľudového rezbára Štefana Barčáka, rodáka z Turzovky.

Najstaršou knihou v zbierke sakrálnych predmetov je *Id Est Vetus Et Nova Ecclesiae Disciplina* z roku 1775, autorom ktorej je Thomassinus Abbreviatus (získaná v roku 2015). Hodnotné sú knihy *Život Tobiášov* z roku 1801 i *Biblia svätá* z roku 1845. Zaujímavý je súbor kázní viedenského kanonika Johanna Michaela Leonharda s názvom *Kázňe Nedelné a Swatečné na celi Rok, Díl druhý*, ktoré v roku 1841 preložil František Xaver Daniš z nemčiny do bernolákovskej slovenčiny a použil miestami aj kysucké nárečie. F. X. Daniš ako dekan čadčianskej farnosti v decembri 1848 ubytoval na fare vodcov slovenského povstania Ľudovíta Štúra a Jozefa Miloslava Hurbana. Do zbierok bola získaná aj kamenná náhrobná doska s nápisom z miesta jeho posledného odpočinku v areáli Kostola sv. Bartolomeja v Čadci. Medzi zaujímavé exempláre patrí *Kancionál – kniha žalmov a piesní duchovných* z roku 1825, ktorý podľa berlínskeho exempláru z roku 1753 vytlačila Dvorná tiskárna Synů Bohumila Háze v Prahe.

Cenný je oltárny obraz *Sv. Dominik prijíma ruženec* z oltára kaplnky v Zborove nad Bystricou, namaľovaný na plátne neznámym školeným majstrom. Datovaný je do 1. polovice 19. storočia. Osobitnú pozornosť si zasluhujú 4 obrazy s vyobrazením Panny Márie, Ježiša Krista a svätých (sv. Štefan, sv. Dominik) na voskovanom plátne z kostolných zástav z 1. polovice 20. storočia z lokality Stará Bystrica. Zaujímavý je náhrobný liatinový kríž s datovaním 3. 2. 1905 i drevený vyrezávaný kríž z konca 19. storočia z lokality Oščadnica.

Najstarší drevený betlehem v zbierke Zvykoslovie zhotovil umelecký stolár František Tabaček z Kysuckého Nového Mesta pre svoje deti na Vianoce v roku 1939. V rokoch 1985 až 2002 bolo

získaných do zbierky 38 kusov kraslíc oblepených sitinou močiarnej trávy *Juncus L.*, ktoré zhotovila tradičnou technikou Veronika Šipulová z Klokočova – Hlavíc.

Významnú skupinu zbierky Umenie tvoria Obrazy drotárov, z ktorých najstaršia je oceľorytina od rakúskeho autora Rudolfa Gaupmanna *Ó, drahý Ondrejko môj* z roku 1836. K najvzácnejším patria diela francúzskych autorov: August Hervieu *Skupina drotárov* (oceľorytina z polovice 19. storočia) a Jean Veber *Slovenskí drotári* (chromolitografia z 80. – 90. rokov 19. storočia). Hodnotná je oceľorytina *Drotár* z roku 1860 od Jozefa Kohúta, ktorej rytcom bol Alajos Fuchsthaller. Zastúpenie majú aj kvalitné diela významných slovenských umelcov, ktorými boli Imro Weiner - Král: *Odpočívajúci drotár* (litografia z roku 1934), Koloman Sokol: *Drotár* (dreavorýt z roku 1938), Janko Alexy: *Drotár pri práci* (kresba ručnou z polovice 20. storočia) a Vincent Hložník: *Drotár* (kresba tušom z roku 1957).

V zbierke Umenie je výtvarne hodnotná kolekcia drevených plastiek od kysuckých inštitútnych rezbárov Pavla Bavlnu, Jána Podsklana, Pavla Krkošku a Ján Kolesára, znázorňujúcich ľudí v tradičnom odevu, prevažne pri pracovnej činnosti.

Z fondu Umenie v zbierke Drotárstvo – tradičné výrobky je hodnotná postriebrená drôtená bonboniéra z 1. tretiny 20. storočia z Turzovky. Významným zdrojom prírastkov v zbierke Drotárstvo - tradičné a súčasné umenie je od roku 2005 dlhodobý systematický výskum etnológa Kysuckého múzea Alojza Kontrika. V roku 2007 múzeum získalo na základe jeho projektu z dotačného programu Ministerstva kultúry súbor 6 drotárskych predmetov (postriebrená šperkovnica, pozlátený popolník atď.) od potomka významného drotárskeho rodu Juraja Šeríka. V roku 2009 boli získané od neho ďalšie úžitkové a dekoratívne predmety i 3 vzácne postriebrené artefakty od jeho prastarého otca Jozefa Holánika – Bakeľa. Významnou akvizíciou v rokoch 2008 a 2009 boli predmety od drotárskeho majstra Alexandra Hozáka (drôtené hračky a rámy na zrkadlá, odrôtované taniere drôtený orol, lampáše), jeho syna Jozefa Hozáka (odrôtované nádoby) a vnuka Róberta Hozáka (drôtené misky, košíky, vešiaky, kríž), ktorý aktívne pokračuje v umeleckej činnosti svojich predkov. Zaujímavé sú 2 odrôtované secesné taniere z Kremnickej kameninovej továrne z 20. rokov 20. storočia i medená forma na bábovku z poslednej dekády 19. storočia (získané v roku 2015). Z osobných predmetov drotárov sú vzácne strieborné vreckové hodinky Skinner & Co. z 19. storočia, s vyrytým datovaním 1888, získané v roku 2014.

V zbierkach Kuchyňa, Domácnosť, Spracovanie textilných vlákien, Prútie a Ručná práca sú predmety dokladujúce ich úžitkovú i konštrukčnú rozmanitosť, vrátane širokej škály výzdobných techník a motívov typických pre Kysuce, najmä v 1. polovici 20. storočia.

V zbierke Ekraniká, obsahujúcej najmä negatívy a fotografie rôznych výrobných postupov, odevu a ľudovej architektúry Kysúc, je zaujímavý negatív z roku 1930 zobrazujúci Kysuckého drotára. Jeho autorom bol Jozef Kubík. Pozoruhodná je kolekcia čiernobielych negatívov ľudového odevu z Horného Vadičova, ktoré pri terénnom výskume v roku 1959 zhotovil etnograf Adam Pranda.

3.2.1.2 Stratégia akvizíčnej činnosti zbierkového fondu

Pri akvizíčnej činnosti je potrebné pokračovať v systematickom budovaní zbierkového fondu Etnografia I. Na základe vedecko-výskumnej činnosti bude fond dopĺňaný autentickými predmetmi viažucimi sa k ľudovej kultúre Kysúc. Predmetom akvizícií bude výber hodnotných hmotných dokladov a dokumentov, ktoré skvalitnia jednotlivé zbierky doplnením takými typmi a formami predmetov, ktoré nemajú zastúpenie v zbierkovom fonde Kysuckého múzea. Zároveň sa využijú pri prezentovaní v stálych expozíciách múzea či na výstavách doma i v zahraničí. Nové prírastky do zbierkového fondu závisia aj od plánovaného financovania akvizíčnej činnosti. V súčasnosti sú pre kvalitnú akvizíciu potrebné finančné prostriedky na obdobie jedného roka minimálne vo výške 1 000,- €. Významným prínosom pre obohatenie zbierkového fondu je grantová podpora akvizíčnej činnosti poskytovaná Fondom na podporu umenia Nákup ZP podľa vopred stanoveného plánu závisí od množstva finančných prostriedkov (rozpočtových a mimorozpočtových – grantových zdrojov).

V sledovanom období sa treba zamerať na rozšírenie zbierok tradičného i súčasného drotárstva (drôtené a plechové úžitkovo-dekoratívne predmety, diela umeleckých drotárov a osobné predmety drotárov), pretože Kysuce boli a sú významnou súčasťou drotárskeho kraja. Potrebné je orientovať sa na akvizíciu potrieb do kuchyne a domácnosti najmä z obdobia 2. polovice 20. storočia. Plánované je aj rozšírenie zbierok betlehemov (v roku 2022 sa podarila akvizícia polychromovaného betlehemu vďaka dotácii FPU), hudobných nástrojov (plán odkúpenia celožitovnej zbierky hudobných nástrojov Pavla Kužmu) a hračiek. Ďalším cieľom zbierkotvornej činnosti je obnoviť akvizíciu kraslíc a drevených plastiek od súčasných autorov z Kysúc. Naďalej pokračovať v rozširovaní zbierky sakrálnych predmetov, najmä obrazov, sôch a modlitebných knižiek. Akvizíciu je vhodné zamerať aj na sväté obrázky, ktoré pripomínajú návštevy pútnických miest obyvateľmi Kysúc i obrázky dávané pri príležitosti udelenia sviatostí, k jubileám cirkevných hodnostárov či ako pamiatka na rôzne významné stretnutia. Predmety kultúrnej hodnoty predložené na nadobudnutie Komisii na tvorbu

zbierok musia mať výpovednú a pramennú hodnotu i potenciál na odborné zhodnotenie a prezentačnú činnosť.

3.2.2 Charakteristika 2. časti zbierkového fondu Etnografia I

Druhú časť zb. fondu Etnografia I tvoria fondy Odevy, Modrotlačové formy, Modrotlačové textilie, Textil obdobia socializmu a Bytový textil.

Najpestrejší a najrozmanitejší je unikátny fond Odevy, ktorý pozostáva z troch hlavných častí: ľudový odev mužský, ženský a detský podľa nositeľa. Fond prezentuje krásy kysuckého ornamentu a výzdoby kroja a jeho súčastí.

V fonde Bytového textilu sa nachádzajú najmä hrebenáre, metráže, nástenky, prikrývky na posteľ a kutné plachty.

Fond Modrotlačové formy obsahuje 614 kusov modrotlačových foriem, ktoré pochádzajú z Ľudovomeleckého družstva DETVA Vrbové. Sú to formy drevené, ihličkové a kombinované.

12 kusov foriem pochádza z Rajca od p. Uhlarika a 1 forma z Turzovky. Okrem spomenutých kusov sa ešte v pomocnom fonde nachádza 1077 kusov foriem.

3.2.2.1 Stratégia akvizičnej činnosti zbierkového fondu

Cieľom akvizičnej činnosti vo fonde Odevy je zameranie sa na textil obdobia socializmu, teda zber a následné spracovanie textilných zbierok po roku 1950. V rámci odbornej činnosti s fondom je potrebné dôkladne spracovať jednotlivé tematické skupiny (napr. kožuchy, živôtky, rukávce, krpce a pod.) s úmyslom ďalšieho prezentačného využitia. Do fondu Modrotlačových foriem je potrebné ešte spracovať a zaradiť veľké množstvo perotinových foriem z Vrbového.

3.3 Zbierkový fond Etnografia II

Zbierkový fond Etnografia II predstavujú zbierkové predmety zaradené do fondov: Remeslá, Poľnohospodárstvo, pastierstvo a povozy, Hygiena, Bývanie, Šport a voľný čas, Miery a váhy.

Fond Remeslá patrí medzi najobsiahlejší, tvorí ho 21 podskupín (drotári, drevorubači, debnári, požiarnici, remenáři, mäsiari, medovníkari, korytári, kolári, kováči, krčmári, šindliari, tesári, obuvníci, stolári, maliari, murári, včelári, kamenári, kožušníci).

Ide o rozmerovo najväčší i keď nie najpočetnejší fond, ktorého jadro pochádza zo záchranného etnologického výskumu zo zatopených obcí Riečnica a Harvelka. Veľká časť z fondu je priamo vyinštalovaná v jednotlivých objektoch ľudovej architektúry v Múzeu kysuckej dediny vo Vychylovke a slúži na expozičné účely s cieľom ukázať návštevníkom múzea život na dedine v minulosti.

3.3.1.1 Stratégia akvizičnej činnosti zbierkového fondu

Fond zameraný prevažne na poľnohospodárstvo, remeslá a ľudový nábytok je dostatočne typovo zastúpený širokou škálou zbierkových predmetov dennej potreby kysuckého ľudu, a preto je do budúca nutné dbať pri nových akvizíciách iba na nadobudnutie tých predmetov kultúrnej hodnoty, ktoré by svojím stavom a ornamentálnou výzdobou vhodne doplnili a obohatili fond, pri ktorom je najviac potrebné zväžiť jeho budúce uloženie v depozitári, ktorého kapacitné možnosti sú značne limitujúce.

3.4 Zbierkový fond História I

3.4.1 Charakteristika 1. časti zbierkového fondu História I

1. časť fondu História I je zameraná predovšetkým na dejiny vedy a techniky, osobitú časť tvoria dokumenty týkajúce sa lesných železníc na území Slovenska (predovšetkým KOLŽ) a súbor hasičských predmetov. Ďalšie časti zbierkového fondu tvoria: hodiny, svietidlá, ekraniká, vinety, nálepky, gramoplatne, lekárenstvo, fľaše, poháre, zástavy, pečatidlá, pečiatky, obrazy, kachlice, truhlice, schránky, trojrozmerné predmety týkajúce sa lesných železníc.

3.4.1.1 Najvýznamnejšie zbierkové predmety

Požiarnictvo – prilba pre veliteľa zboru, prilba pre námestníka veliteľa zboru, prilba pre veliteľa čaty – samaritána, prilba pre námestníka veliteľa čaty, prilba pre čatovodiča – samaritána, prilba pre rojvodiča – trubača, prilba pre mužstvo, súbor opaskov a praciek na opasok, 2 vychádzkové uniformy, 2 tesáky pre činovníka, 2 tesáky pre veliteľa, 6 tesákov pre hasiča, sekerka pre veliteľa

zboru, čiapkové odznaky, Medaila-hviezda DHZ Čadca 60 rokov, Medaila-hviezda DHZ KNM 50 rokov, Kríž DHZ Čadca, Kríž za 50 rokov služby, Štandarda zástavy z roku 1890, Šerpa z roku 1890, Kazeta - maľba sv. Floriána, Vyznamenanie za 50. rokov činnosti hasičstva, Pamätný kríž za 25. rokov hasičstva v Čadci, Prúdnicca so sv. Floriánom cca 1888, Medaila zakladajúci člen Czacza, Medaila venovaná barónom Popperom.

Veda a technika – písací stroj Remington, písací stroj Underwood, Gramofón na kľuku značky Supraphon, písací stroj Mercedes, ručná kamera Meopta, objektív Biometar.

Svietidlá – petrolejová lampa, Svietnik liatinový zn. "Musterschutz."

Ekraniká - Pozitív čb: Kys. N. Mesto po požiari 16.8.1904, kostol sv. Jakuba, Pozitív čb: Kys. N. Mesto cez požiar 16.8.1904, Pohľad na ulicu v centre mesta Čadca, 5.7.1898, Pohľad na ulicu v centre mesta Čadca, 1899, Kostol sv. Bartolomeja v Čadci, 1899, Fotogr: Dr. Jozef Hranec, vydavateľ a redaktor časopisu Kysucké hlasy, Foto: P. Jilemnický 1.5.1946 v Kys. N. Meste, Negatív: Jedna z výrobných hál súkennej továrne v Čadci pred dokončením, Foto čb: budova Lackovho domu v Čadci, 20. roky 20. stor., Foto čb: odhalenie pamätnej tabule Štefana Moyzesa na budove 7.12.1947, Foto čb: zhromaždenie HSLS na námestí v Čadci pri prejave Andreja Hlinka, 30. r., Foto čb: rozlúčka s členmi Dobrovoľníckej Kysuckej gardy, 25.6.1919.

Fľaše, poháre – Karafa sklenená, Arteron sirup, fľaša Francovka, Fľaša, číre sklo, tvar., vineta Ripper Mór Fiai Zsolna, fľaša, číre sklo, sign. KARLSBADER SPRUDELSALZ.

Doprava železničná - Lístok cest. žel. pre 3 os. z N. Mesta na Mor. do ČA, r.1931 lž-t.

DCLŽ troj. – dvojrozmerné materiály - Štítok vyrob. parnej lokomotívy ČKD 2612/1948, štítok vyrob. úzkoroz. os. vozňa v. Magyar-Belga, štítok vyrob. úzkorozch. vozňa výr. MW Györ, lž-p. DCLŽ, písomnosti, ekraniká, typ. listy – nemožno vybrať konkrétne predmety, keďže všetky majú výraznú kultúrnu, historickú a dokumentačnú hodnotu.

3.4.1.2 Stratégia akvizičnej činnosti zbierkového fondu

Cieľom je rozšíriť fond dejín vedy a techniky o staré osobné počítače, fotoaparáty a písacie stroje. V polovici januára 2023 sa naskytila možnosť na získanie darom viacerých historických fotografií a ďalších materiálov spätých s jednotlivými DHZ na Kysuciach od predsedníčky čadčianskej pobočky Živeny a niekdajšej hasičky pani Marty Buchcárovej. Tieto predmety obohatia rozširujúci sa fond požiarництва. Od zberateľa a dlhoročného hasiča Jozefa Malíka sa naskytila možnosť na získanie zbierky rozmanitých hasičských prilieb kúpou. Tieto predmety by mohli byť zaradené do zbierkového fondu v prípade úspešne podaného a schváleného projektu v rámci Fondu na podporu umenia. Osobitým cieľom je rozšíriť fond lesných železníc o originálne dokumenty (potenciálna možnosť o rozšírenie dokumentácie týkajúcej sa LŽ uloženej v Topoľčianskom múzeu) prípadne kópie dokumentov vzťahujúcich sa k ďalším LŽ.

3.4.2 Charakteristika 2. časti zbierkového fondu História I

2. časť fondu História I obsahuje podfondy: bankovky, štát., pouk., papier, mince, rukopisy, kufre, medaily, odznaky, plakety, žehličky, tabule plechové, fajky, miery, váhy, pohľadnice (miestopisné), preukazy, tlačivá, domácnosť, vojenstvo trojrozm. mat., voj. plošné mat., polit. organizácie, spolky, historické tlače, Cernan. Medzi najvýznamnejšie zbierkové predmety jednoznačne patrí Horelický poklad (1658 ks mincí, z ktorých k najhodnotnejším patria rakúske 15 grajciare zo 60. rokov 17. storočia a poľské orty z 20. rokov 17. storočia) a vojenská uniforma príslušníka československej domobrany v Taliansku v r.1918-1919.

3.4.2.1 Stratégia akvizičnej činnosti zbierkového fondu

V nasledujúcich rokoch plánuje kurátor svoju akvizičnú činnosť smerovať na rovnomerný rozvoj všetkých zbierkových podfondov. Osobitnú pozornosť pritom plánuje venovať rozšíreniu zbierkových podfondov: vojenstvo trojrozm. mat., voj. plošné mat. (prioritou je doplnenie podfondov predovšetkým o militárie z obdobia prvej a druhej svetovej vojny), pohľadnice, mince, bankovky, štát., pouk., papier, polit. organizácie, spolky, Cernan.

Prioritným plánom je rozšíriť podfond vojenstvo o kolekciu elaborovaných strelných zbraní (nemecká vojenská puška Karabiner 98k Mauser, vojenská pištoľ Luger P.08 Parabellum spoločne s municiou) pochádzajúcich zo zbierky p. Františka Jednináka, ktorých kúpa a zaradenie do zbierkového fondu bude závisieť od prijatia nového zákona o zbraniach a streľive stanovujúceho podmienky pre elaboráciu strelných zbraní.

Pri získavaní nových zbierkových predmetov budú taktiež využívané možnosti grantových systémov.

V rámci výskumu plánuje kurátor bližšie sa venovať podfondu mince, ktorý je potrebné

podrobnejšie preskúmať a spracovať Horelický poklad a ďalšie mince, pričom sa do budúcnosti uvažuje o príprave samostatného katalógu alebo publikácie o tomto exponáte a minciach v zbierkových fondoch KM.

3.4.3 Charakteristika 3. časti zbierkového fondu História I

3. časť zb. fondu histórie je zameraná predovšetkým na remeslá a pohostinstvo. Obsahuje podfondy: Krajčírstvo, Obuvníctvo, Medovníkárstvo, Debnárstvo, Garbiarstvo, Remenárstvo, Kožušníctvo, Drevárstvo, Drotárstvo, Kováčstvo, Zámočníctvo, Stolárstvo, Pohostinstvo, Iné remeslá.

3.4.3.1 Stratégia akvizičnej činnosti zbierkového fondu

Cieľom je rozšíriť fond remeslá o nástroje, dokumenty a predmety využívané pri remeselnej činnosti v druhej polovici 20. storočia. V zbierkach múzea sa nachádzajú kolekcie nástrojov často domácej proveniencie. Cieľom nových akvizícií by malo byť získať predmety vyrábané masovo a využívané remeselníkmi v ľudovej tvorbe. Rovnako je cieľom získať predmety využívané domácimi majstrami a podnikmi. V budúcnosti by tak bolo možné postaviť tradičné ľudové nástroje do kontrastu s priemyselnou výrobou 20. storočia (najmä socialistického obdobia), kedy oba druhy sú dnes nahrádzané dizajnovou a materiálovou úplne inakšími predmetmi.

3.5 Zbierkový fond História II

3.5.1 Charakteristika 1. časti zbierkového fondu História II

V uvedenom zb. fonde sa nachádzajú nasledujúce podfondy: písomnosti, školstvo, ekraniká, listy a poukážky, priemysel (Okrasa, ZVL, Slovena (Pratex), Slovenska Turzovka, Okrasa, OPP, ZVL,) preukazy a legitimácie, propagácia, tlačoviny, reklama, kartografia, lesníctvo, ostatné, noviny, meštianstvo a meštianska kultúra (bývanie, nábytok, doplnky, bytový textil, stolovanie, a pod.) aj po 1945, odev, pohľadnice (žánre), judaiká.

Zbierkový fond je zameraný na vývoj regiónu po roku 1945, v niektorých témach aj na obdobie pred polovicou 20. storočia. Dokumentuje rozvoj priemyslu, výstavbu Kysúc, ale i politický vývoj s fondmi revolúcia 1989, propagačné materiály politických strán. Obsahuje aj rôzne tlačoviny (reklamy, propagačné materiály), písomnosti, preukazy a legitimácie.

Fond sa zameriava na dokumentáciu bývania na Kysuciach, a to pred aj po roku 1945. Nábytok, bytové doplnky, stolovanie, servírovanie, bytový textil, domácnosť dokumentujú bývanie v mestskom prostredí od druhej polovice 19. storočia až po koniec socializmu. Najvýznamnejšie predmety fondu Meštianstvo a mestská kultúra sú vyinštalované v Expozícii meštianskeho bývania v Kaštieli Radoľa - veľkú hodnotu majú nábytkové súpravy, či už obývacia spáľňa z KNM z poslednej tretiny 19. storočia, sedacia súprava meštianskeho štýlu z 2. pol. 20. storočia, secesná spáľňa, sekretáre, príborníky, tiež detská toaletná súprava v biedermeierovskom štýle. Doplnené sú rôznymi úžitkovými a umeleckoremeselnými predmetmi - napr. jedálenskou súpravou Rosenthal, kávovou súpravou tiež tejto značky, striebrom, alpakou, umývacími súpravami a pod. V r. 2019 pribudli secesné sklené poháre, fajčiarska alpaková súprava, pánska cestovná súprava na hygienu. Medzi obrazmi vynikajú Portrét mladej ženy od F. Süssera a obraz ženy pripisovaný D. Skuteckému, tiež obraz od Rity Boehm.

Tento fond obsahuje taktiež aj nábytok z polovice 20. storočia a socialistickú obývaciu stenu, rôzne predmety z domácnosti, lustre, hodiny a pod.

Akvizíciou v rámci vedeckovýskumnej úlohy „Meštianstvo a meštianske bývanie na Kysuciach“ a úspešnému rovnomennému projektu FPU sa v roku 2020 podarilo nadobudnúť kúpou sedáciu čalúnenú súpravu zo začiatku 20. storočia, pochádzajúcu pôvodne zo starej fary v Zákopčí (celková cena akvizície v hodnote 3 343 €, z toho dotácia FPU 3000 €).

Na doplnenie zbierky hodín a expozície meštianskeho bývania boli použité finančné prostriedky taktiež z Fondu na podporu umenia, vďaka čomu múzeum získalo v roku 2022 do zbierky 10 kusov vzácných starožitných hodín od pána Ladislava Beláka v celkovej hodnote 3 050 €.

K významným akvizíciám možno zaradiť aj nákup ucelenej zbierky porcelánu, ktorú sa podarilo získať od čadčianskej rodiny zberateľov porcelánu a nadšencov geológie. Prvýkrát zbierkový fond história obohatil v roku 2020 starožitný porcelán v hodnote 4 475 € (FPU prispelo dotáciou 4000 €). Na tento projekt nadviazala akvizícia z roku 2023, ktorú taktiež podporil FPU sumou 2500 €. Cez projekt sa tak rozšírila zbierka porcelánu o 32 kusov predmetov prevažne z 19. a začiatku 20. storočia.

Veľmi hodnotným a pomerne mladým fondom, ktorý sa v múzeu buduje od roku 2007, sú Judaiká. V nich vyniká zvitok Tóry v zamatovom plášti v hodnote vyše 14000 eur. Tento fond

obsahuje rôzne umeleckoremeselné predmety s vysokou kultúrnou a umeleckou hodnotou (napr. strieborná kultová korenička, nadstavce na tóru, ukazovadlo na tóru, portrét rabína, nábytok po rabínovi, večná lampa ner tamid, synagogálna opona, židovský luster, pohár strieborný k obriezke, modlitebný šál...). Fond dopĺňajú pohľadnice Dr. Arturovi Politzerovi a list z Cambridge o osude židovských rodín. Väčšina predmetov bola získaná na základe projektov - podpory z MK SR a v roku 2019 z Fondu na podporu umenia (v hodnote 6850 eur).

Bohatý je fond Školstvo, dokumentujúci celé 20. storočie. Obsahuje učebnice, mapy, školský nábytok, školské obrazy, pomôcky, z obdobia 1. ČSR, socializmu, pioniersku rovnošatu, zástavy, vlajočky pionierskych oddielov, portréty prezidentov, školské plechové tabule. Veľká časť predmetov pochádza zo zberov z Korne, Snežnice a zrušenej ZŠ Hlinkovej. V r. 2019 pribudlo do fondu vyše 120 ks učebníc, na zaradenie do fondu čakajú školské filmy, diapozitívy a pod. zo Snežnice.

Fond Pohľadníc - žánre - obsahuje pohľadnice od začiatku 20. storočia po začiatok 80.tych rokov s tematikou umenie, pozdravy novoročné, k Veľkej noci, Vianociam, meninám, narodeninám, taktiež pohľadnice jaskyniarske.

V roku 2019 sa podarilo rozšíriť aj fond Hračiek. Získané boli plechové modely bicykla, bicykla s kotlíkom, traktora Zetor, bábiky so starožitnými kreslami. Zaujímavé sú rôzne spoločenské a stolové hry - od kociek, rulety, malej zoológie, elektronickej násobilky až po detské náradie, skladáciu abecedy, dominá, nábytoček, kuchynku, šijací stroj a iné. Celková hodnota hračiek bola 2635 eur, FPU projekt podporil sumou 2500 eur. Okrem toho sa kúpou a tiež darom získali napr. plyšový macovia zo 40.tych, 60.tych a 70.tych rokov, hojdací kôň kočiar pre bábiky, súbor spoločenských hier spred roku 1950 a iné (Ukáž, čo vieš, Skládanka, Pochváľ sa...). Získali sa tiež plyšové hračky, dve celuloidové bábiky z 50.tych rokov, autodráha a pod.

3.5. 1.1 Stratégia akvizičnej činnosti zbierkového fondu

V akvizičnej činnosti vo fonde História II sa treba zamerať na dejiny bývania, a to ako pred rokom 1945, tak aj po tomto roku. Nábytok, bytové doplnky, bytový textil, hodiny, porcelán, dizajnové kúsky, potreby do domácností, či už v meštianskych alebo socialistických, sa môžu okamžite využiť na expozičnú činnosť – na doplnenie resp. obmenenie Expozície meštianskeho bývania, či dlhodobej výstavy Socialistické Kysuce alebo Takto sme žili. Pozornosť by sa mohla venovať napr. úžitkovému (dizajnovému) sklu, keďže jeho zastúpenie v zbierkovom fonde nie je dostatočné. Taktiež by bolo prínosné získať nové ekranické materiály z interiérov kysuckých domácností do roku 1989, rozšíriť fond „hračky“ a „hygiena.“

3.5.2 Charakteristika 2. časti zbierkového fondu História II.

Druhá časť zb. fondu História II obsahuje podfondy: Knihy, Osobnosti Kysúc: Ján Lendvai Lušňák, Andrej Majer, Rudolf Jašík, Peter Jilemnický, Janotovci, Jozef Potočár, Cirkev. Jadro zbierkového fondu tvoria osobné pozostalosti osobností pochádzajúcich z Kysúc, pôsobiacich na Kysuciach, ktoré však svojím kultúrno-spoločenským prínosom presiahli hranice regiónu. Osobná pozostalosť dirigenta Jozefa Potočára je zastúpená zbierkovými predmetmi ako sú diplomy, vyznamenania, medaily, plakety, letáky, fotografie. Okrem predmetov písomného charakteru sú súčasťou zbierky i odevné doplnky - koncertný motýlik, vychádzkový klobúk a podobne. (cca 120 kusov ZP)

Pozostalosť spisovateľa Rudolfa Jašíka je tvorená prevažne zbierkami dokumentačného charakteru - fotografie, súkromné a pracovné listy, členské legitimácie. Súčasťou je však napríklad aj osobný písací pracovný stôl či príručná polica na knihy. (cca 125 kusov ZP)

Katolícky kňaz, básnik Andrej Majer má vo fonde zastúpenie, prostredníctvom zbierkových predmetov ako sú súkromné a pracovné listy či školské vysvedčenia. (cca 30 kusov ZP)

Zbierkový fond bol v roku 2021 rozšírený o súbor vzácných autorských kresieb kňaza a prírodovedca svetového mena Jána Lendvaia Lušňáka.

V roku 2022 bol fond obohatený o písomnosti (rukopisy, strojopisy s rukopisnými poznámkami) pamiatkara Dušana Janotu. Súčasťou výberových dokumentov sú i osobné preukazy Dušanovho otca Ludovíta Cyrila Janotu, ktorý bol priekopníkom vedy o hradoch a pamiatkovej starostlivosti na Slovensku. Ďalej ide o súbor pohľadníc, prevažne z obdobia slovenského prevratu, teda okolo roku 1918. Toto obdobie je zastúpené aj fotografiami.

V roku 2022 bol fond osobností rozšírený o osobnú pozostalosť katolíckeho kňaza-spisovateľa Andreja Majera (Dlhomíra Poľského). Do zbierky pribudol v koži viazaný fotoalbum s fotografiami, dokumentujúcimi okruh pôsobnosti Andreja Majera. Medzi estetické predmety s úžitkovou funkciou patrí kávová súprava značkového porcelánu Villeroy&Bosh, ktorú používal Andrej Majer. Ďalším funkčným predmetom bol kalamár Andreja Majera vyrezávaný do kameňa - mastenca. Oblasť literárneho záujmu Dlhomíra Poľského dokumentujú knihy z osobnej pozostalosti A. Majera, získané

do fondu História II - Osobnosti.

Do zbierkového fondu patria taktiež knihy cirkevnej proveniencie, najstaršie pochádzajú z farnosti Riečnica - ide o liturgické bohoslužobné knihy ako sú misály, breviáre a ďalšie (65 exemplárov). V rokoch 2021 - 2022 bol aj tento fond rozšírený najmä o drobné cirkevné tlačé, modlitebné knihy a cirkevné kalendáre, všetko prevažne z konca 19. a začiatku 20. storočia.

V menšej miere sú vo fonde zastúpené knihy spisovateľa Petra Jilemnického, ktoré sa viažu k obdobiu jeho pôsobenia na Kysuciach (25 exemplárov). Ku knihám Petra Jilemnického a Rudolfa Jašíka boli do fondu získané drobné tlačé - personálne bibliografie, či súbory fotografií.

3.5.2.1 Stratégia akvizičnej činnosti zbierkového fondu

Vízia do roku 2024 je rozšíriť zbierkové fondy o zbierky, ktoré sa budú týkať ďalších vybraných osobností Kysúc. Rozšíriť podfond Janotvci o ďalšie dokumenty, ktoré budú do zbierky vybrané cieľným prieskumom a výskumom pozostalosti pamiatkara Dušana Janotu. Plánované je aj rozšírenie podfondu Andrej Majer o ďalšie zbierkové predmety - porcelán, nábytok, knihy; akvizíciou z vlastných finančných zdrojov, prípadne spolufinancovaním pri podaní projektu FPU. Súčasťou bude tvorba sprievodnej dokumentácie k vybraným osobnostiam - svedectvá príbuzných, spolupracovníkov a pod. s čím budú súvisieť aj výskumné úlohy.

Rovnako je zámerom rozšíriť fond cirkevných kníh o drobné tlačé, konkrétne sa zamerať na príležitostné púťové a jarmočné tlačé.

3.6 Zbierkový fond Príroda

Najmenší fond Kysuckého múzea, ktorý pri vzniku fondu tvorili diapozitívy zachytávajúce prírodu Kysúc a objekty v nej. Jedná sa o zbierku diapozitívov v počte 427 ks. Druhou časťou fondu Príroda je mineralogická zbierka, ktorá je prezentovaná návštevníkom Vlastivedného múzea v Krásne nad Kysucou.

3.7 Zbierkový fond Objekty ľudovej architektúry

Zbierkový fond OĽA patrí k najmladším a najmenším fondom, ktorý vznikol v roku 2014 zapísaním do prírastkovej knihy Kysuckého múzea. Fond obsahuje 19 evidenčných čísiel, každé pre konkrétny objekt ľudovej architektúry. Múzeum sa rozhodlo pre význam dreveníc využiť § 2, bod 2 Zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, ktorý definuje zbierkový predmet aj ako objekt v múzeu v prírode, ktorý vznikol jeho prenesením alebo rekonštrukciou pôvodného objektu. Vytvorenie tohto zbierkového fondu jednak zvyšuje ochranu objektov ľudovej architektúry, ktoré sú v mnohých ohľadoch posledným reliktom zachytávaným život v zatopených oblastiach Riečnice a Harvelky, jednak to umožňuje múzeu žiadať na ich obnovu finančné prostriedky z dotačných schém s cieľom čo najlepšieho zachovania pôvodného autentického stavu drevených objektov.

3.7.1.1 Stratégia akvizičnej činnosti zbierkového fondu

Stratégia akvizičnej činnosti fondu OĽA nadväzuje na pôvodný plán zámeru obnovy pamiatky Vychylovka z 80. rokov 20. storočia, ktorý plánoval postaviť v areáli kysuckého skanzenu viac ako 69 objektov ľudovej architektúry z Kysúc. Z tohto veľkolepého zámeru sa múzeu podarilo postaviť len vyše 20tku objektov, a preto do budúcnosti múzeum zvažuje dobudovať také objekty, ktoré v súčasnosti v Múzeu kysuckej dediny absentujú, ako je napríklad stavba ľudovej školy, včelín či dobudovanie Bisahovho dvora a ústredia obce. Nakoľko nie všetky objekty sú zapísané ako zbierkové predmety, múzeum zvažuje zaradiť ďalšie drevenice do fondu, napr. Dvor Romanovia či Kolenov cholvárok. Do budúcnosti sa plánuje zriadenie podfondu vo fonde Objektov ľudovej architektúry, do ktorého by boli zaradené zachránené časti drevených objektov ako napríklad portály s vročením a podobne.

V Čadci dňa 01.03.2023

Mgr. Helena Kotvasová v.r.
riaditeľka múzea